

BOOKA.

Knjiga **106**

VIRŽINI DEPENT
VERNON TRODON, TOM 1

Naslov originala

VIRGINIE DESPENTES

VERNON SUBUTEX, TOME 1

Copyright © Virginie Despentes et les Éditions
Grasset & Fasquelle, 2015.

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Kapetan Mišina 8

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD SA FRANCUSKOG

Novak Golubović

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Borka Slepčević

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Nikola Korać

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2019.

Tiraž 1500

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

VERNON TRODON, TOM 1
VIRŽINI DEPENT

*Non omnis moriar*¹

*Za Martinu Đordano,
Žozefin Pepu Bolivar,
Janu Pistran.*

1 Neću sav umreti. Horacije, Pesme 3/30:6. (Prim. prev.)

Prozori zgrade preko puta već su osvetljeni. Siluete spremačica muvaju se po velikom otvorenom prostoru nečega što mora da je marketinška agencija. Počinju u šest sati. Vernon se najčešće budi malo pre nego što stignu. Želi kratak espresso, cigaretu sa žutim filterom, voleo bi da istostira parče hleba i doručkuje pregledajući *Parizjenove* vesti dana na kompjuteru.

Nije kupio kafu već nekoliko nedelja. Cigarete koje ujutru mota prazneći pikavce od prethodnog dana toliko su tanke da izgleda kao da uvlači sam papir. Nema ničeg za jelo po njegovim kredencima. Ali sačuvao je internet-pretplatu. Skida se s računa na dan kad leže ček od socijalnog za kiriju. Već nekoliko meseci trebalo bi da se uplaćuje direktno vlasniku, ali zasad nekako prolazi. Nadajmo se da će potrajati.

Mobilni mu je isključen, više ne mora da se zeza s paketima. Suočen sa propašću, Vernon ostaje priseban: pravi se kao da ne primećuje ništa neobično. Mislio je da će se sve polako urušiti, a onda se kolaps ubrzao. Ali Vernon je ostao ravnodušan, i opušten.

Prvo su ga skinuli sa socijalne pomoći. Primio je poštom kopiju izveštaja, koji je napisala njegova socijalna radnica. Dobro se kapirao s njom. Redovno su se sastajali već skoro

tri godine, u tesnoj kutiji gde su joj biljke crkavale. Tridesetogodišnjakinja, elegantna, lažna crvenokosa, punija, velikih grudi, gospođa Bodar je rado pričala o svoja dva sina, koji su joj zadavali probleme, redovno ih je vodila kod pedijatra, u nadi da će kod njih otkriti neku hiperaktivnost koja bi opravdala lečenje sedativima. Ali doktor bi rekao da su sasvim zdravi i poslao ih nazad u njeno naručje. Gospođa Bodar mu je pričala kako je išla na koncerte AC/DC-ja i *Guns and Roses*a s roditeljima kad je bila mala. Danas voli Kamij i Benžamana Biolea, i Vernon se uzdržao od bilo kakvog neprijatnog komentara. Dugo su razgovarali o njegovom slučaju: bio je prodavac ploča između dvadesete i četrdeset pete godine. Posao u njegovoj struci nalazio se teže nego u rudarstvu. Gospođa Bodar je predložila prekvalifikaciju. Zajedno su prošli kroz kurseve obrazovanja za odrasle koji su mu dostupni, i rastali se u dobrim odnosima, uz dogovor da se ponovo vide i naprave novu procenu. Tri godine kasnije njegova prijava za stručnu školu za administrativne usluge nije prihvaćena. Mislio je da je sa svoje strane uradio ono što je trebalo, postao je stručnjak za dosijee i pripremao ih vrlo efikasno. S vremenom je stekao osećaj da se njegov posao sastoji od razvlačenja po internetu u potrazi za ponudama koje odgovaraju njegovom profilu, a zatim slanja biografija kako bi zauzvrat dobio dokaz da je odbijen. Ko bi hteo da obučava skoro pa pedesetogodišnjaka? Iskopao je neko stažiranje u jednoj koncertnoj dvorani u predgrađu, još jedno u nekom kulturnom centru – ali osim što je malo izmilio napolje, bio u toku s problemima u metrou i viđao ljude, sve što je to u njemu proizvelo bio je bolan utisak traćenja vremena.

U kopiji izveštaja koji je napisala, kako bi opravdala ukidanje njegove socijalne pomoći, gospođa Bodar je pominjala stvari o kojima je razgovarao s njom dok su ćaskali, kao što

je trošenje manjih suma novca da vidi Studžisa u Manu, ili gubitak sto evra na pokeru. Dok je pregledao svoj dosije, pre nego što će se zabrinuti zbog socijalne pomoći koja mu je ukinuta, bilo ga je strašno sramota u njeno ime. Socijalna radnica ima oko trideset godina. Zarađuje koliko – koliko može da zarađuje cica kao ona – dve hiljade bruto? Uvrh glave. Ali ljudi iz te generacije odgojeni su uz glas Velikog Brata: svet u kom u svakom trenutku može da zazvoni telefon i da ti naredi da otpustiš polovinu svojih kolega. Eliminirati bližnjeg je zlatno pravilo igara kojim ih odmalena učimo. Kako danas očekivati od njih da im to bude mučno?

Pošto je primio rešenje, Vernon je rekao sebi da bi to moglo da ga motiviše da pronađe „nešto“. Kao da je produblјivanje njegove nesigurnosti moglo imati blagotvoran uticaj na njegovu sposobnost da izađe iz ćorsokaka u kom se zaglavio...

Nisu se stvari samo za njega brzo pogoršale. Do ranih 2000-ih, gomila ljudi snalazila se prilično dobro. Još uvek si mogao da vidiš da kurir postane menadžer u muzičkoj kući, da frilenser dobije posao urednika TV rubrike, čak su i blejači završavali kao šefovi odeljenja s diskovima u Fnacu²... Na kraju kolone, manje motivisani za uspeh provlačili su se uz povremeni posao čuvara na nekom festivalu, posao roudija na nekoj turneji, lepeći plakate po ulicama... Vernon je zapravo bio u dobroj poziciji da shvati značaj Napster cunamija, ali nikad nije pretpostavio da će brod potonuti odjednom.

Neki su tvrdili da je do karme, industrija je doživela takav uspon operacijom CD – ponovo prodati svim kupcima njihovu celokupnu diskografiju, na medijumu koji je bio jeftiniji za proizvođača i prodavao se po dvostrukoj ceni u prodavnici... bez ikakve koristi za bilo kog ljubitelja muzike, jer nikad

2 Francuska prodavnica knjiga i audio-vizuelnih sadržaja. (Prim. prev.)

se niko nije žalio na vinil. Mana u ovoj teoriji karme jeste to što bi se već znalo kad bi istorija kažnjavala kretensko ponašanje.

Njegova prodavnica zvala se „Revolver“. Vernon je počeo da radi tamo sa dvadeset godina kao prodavac i preuzeo je posao kad je šef odlučio da ode u Australiju, gde je otvorio restoran. Da mu je prve godine neko rekao da će provesti dobar deo svog života u toj radnji, odgovorio bi nikako, toliko toga treba da uradim. Tek kad postaneš stariji, shvatiš da izraz „leti vreme u pičku materinu“ najbolje opisuje tvoju situaciju.

Trebalo je da zatvori 2006. Najteže je bilo naći nekoga ko će preuzeti lokal, odreći se svojih iluzija više vrednosti, ali je prva godina nezaposlenosti, bez naknade s biroa, pošto je bio vlasnik firme, dobro prošla – poslić da napiše desetak redova za rok enciklopediju, nekoliko dana prodavanja karata na crno na nekom festivalu u predgrađu, istorijat gramofonske industrije za stručnu štampu... i počeo je da prodaje na internetu sve što je pokupio iz prodavnice. Veći deo inventara bio je likvidiran, ali ostalo je još nekoliko vinila, kutija i velika kolekcija plakata i majica koje je odbio da dâ budzašto sa svim ostalim. Na aukcijama na *Ibeju* za sve je dobio tri puta više nego što je očekivao, i to bez komplikacija oko knjigovodstva. Bilo je dovoljno da bude pouzdan, da ode do pošte tokom nedelje i da brine o ambalaži. Prva godina bila je euforična. Život se često s nama igra u dva poluvremena: u prvom te uspava, dozvoli ti da poveruješ kako držiš sve pod kontrolom, a u drugom, kad si opušten i razoružan, napravi preokret i uništi te.

Vernon je taman imao vremena da ponovo nauči da uživa u razvlačenju po krevetu – više od dvadeset godina, bilo da duva napolju ili da je prehlađen, dizao je jebenu gvozdenu

zavesu na svojoj radnji, kud puklo da puklo, šest dana u nedelji. Za dvadeset pet godina svega tri puta dao je ključeve prodavnice kolegi: jednom zbog stomačnog gripa, jednom zbog ugradnje implantata kod zubara i jednom zbog išijasa. Trebalo mu je godinu dana da nauči da ostane u krevetu ujutru kako bi čitao, ako mu se tako prohte. Najviše je uživao u slušanju radija dok traži pornografiju na netu. Znao je sve o karijerama Saše Grej, Bobi Star i Nine Roberts. Takođe je voleo da drema, čita pola sata, nakon čega bi se onesvestio.

U drugoj godini bavio se ilustracijama za knjigu o Džoniju,³ prijavio se za socijalnu pomoć, koja samo što je promenila naziv, i počeo da rasprodaje ličnu zbirku predmeta. Dobro je saradivao sa *Ibejom*, nikada nije mogao ni da pomisli da će takva fetišistička glupost prodrmati sferu 2.0, sve se prodavalo: roba, stripovi, plastične figurice, plakati, fanzini, knjige fotografija, majice... Na početku se suzdržavaš kad počneš da prodaješ, ali kako se stvari zahuktavaju, rešiti se svega počinje da pričinjava zadovoljstvo. Postepeno je očistio kuću od svih tragova svog prethodnog života.

Umeo je da ceni pravu vrednost slatkog jutra tokom kog niko ne dolazi da te smara. Imao je sve vreme ovog sveta da sluša muziku. A *Kills*, *White Stripes* i ostali *Strokesi* napokon su mogli da izdaju sve albume koje požele, to više nije bila njegova briga. Nije više mogao da izdrži sve te novitete, nikad nije prestajalo, da bi se ostalo u toku, moraš infuzijom da se prikačiš na net i unosiš nove zvuke, bez vremena za predah.

S druge strane, nije očekivao da će zatvorivši radnju stvoriti sebi toliko muka s devojkama. Kažu da je rokenrol muška stvar, ali kažu razne gluposti: imao je svoje klijentkinje i

3 Džoni Holidej, francuski rok pevač. (Prim. prev.)

stalno su dolazile nove. On i devojke, to je bilo ludilo. Nije bio veran, a jurile su ga utoliko više što je samo razmišljao koju će sledeću. Bilo je dovoljno da neka mala svrati s dečkom u potrazi za diskom, i vratila bi se, sama, u roku od nedelju dana. A tu su bile i one koje su radile u komšiluku. Kozmetičarke s kraja ulice, devojke iz prodavnice preko puta, devojke iz pošte, devojke iz restorana, devojke iz bara, devojke sa bazena. Ogroman ribnjak kome više nije imao pristup onog trenutka kad je vratio ključeve.

Imao je malo stalnih veza u životu. Kao i mnogi momci koje je poznao, Vernon je živeo u sećanju na devojku koja je otišla. Na onu koja je bila bitna. Njegova se zvala Severin. Imao je dvadeset osam godina. Previše vezan za svoju reputaciju serijskog ljubavnika, nije hteo na vreme da shvati da je ona prava a ne neka druga. Bio je velika zverka sa ulice, žestok i nezavisan, svi njegovi prijatelji bili su oduševljeni elegantnom lakoćom s kojom je nizao šeme. Svakako je sâm sebe tako zamišljao. Spojevi za jednu noć, zavodnik, onaj koji se ne vezuje, onaj koga devojke ne mogu da voze. Nije imao iluzija: kao i mnogi momci koji nisu baš sigurni u sebe, tešilo ga je uverenje da je u stanju da rasplače žene.

Severin je bila visoka i u spidu, toliko u spidu da je ume la da smara, noge su joj bile beskrajne, imala je privlačnost bogate Parižanke, one koja može da nosi prsluke od jagnjeće kože i da pritom izgleda šik. Prihvatila je stvari energično, znala je da uradi sve po kući, pa je čak ni menjanje gume u zaustavnoj traci nije plašilo, ona vrsta male buržujke navikle da se sama muči i nikad se ne požali. To je nije sprečavalo da, u intimi, zna kako da se opusti. Kad razmišlja o njoj, zamišlja je голу, u krevetu, gde je volela da provede čitav vikend. Stavila bi gramofon na pod pored svog dušeka, nije morala da ustane ni da bi promenila ploču. Nabacala bi oko

svog kreveta cigarete, flašu s vodom, telefon čiji je izuvijani kabl uvek bio zapleten. To je bilo njeno kraljevstvo. Čija mu je kapija mesecima bila otvorena.

Bio je to tip devojke koju je majka naučila da ne brizne u plač kad sazna da je neko vara. Severin bi stegla zube. Vernon je uhvaćen na delu na vrlo glup način – i bio je iznenađen što ga nije odmah ostavila. Rekla je „odoh“ i oprostila mu je. Iz toga je zaključio da ona ne može da smogne snage da ga izgubi, i to je proizvelo blag prezir prema njenom slabom karakteru. Dakle, mogao je da nastavi. Treći ili četvrti put kad su se strašno posvađali rekla mu je pripazi, ne pritiskaj me previše, pući ću, ne ostavljaš mi drugi izbor, a Vernon je bio ubeđen da to neće uraditi. Nije video da se išta sprema. Kad je saznao da ima drugog, Vernon je stavio njene stvari u kutiju i ostavio ih na trotoaru ispred zgrade. Prizor njene odeće, knjiga i bočica koje prebiraju prolaznici, razbacanih ispred njegovih vrata, proganjaće ga godinama. Više ništa nije čuo o njoj. Vernonu je trebalo dosta vremena da shvati da se od toga neće oporaviti. Bio je dobar u ignorisanju svojih emocija. Često razmišlja kakav bi mu život bio da je ostao sa Severin. Da je imao hrabrosti da se odrekne onog što je ranije bio, da je znao da će svakako prestati da uživa u životu i da je bolje da deluje preventivno. Dobila je decu, naravno. To je taj tip devojke. Koja se skrasi. Ne izgubivši pritom ni najmanje šarma. Ne postane rospija. Mršavica, sigurno jede organske gluposti i strastvena je u pogledu globalnog zagrevanja, ali siguran je da još uvek sluša Trikija i Dženis Džoplin. Da je ostao s njom, našao bi posao odmah posle prodavnice, jer bi imali decu i ne bi imao izbora. A danas bi se pitali šta da rade povodom problema sa hašišom koji ima starije, muško dete, ili onog sa anoreksijom, koji ima mlađe, žensko. Pa dobro. Voli da misli da je ograničio štetu.

Vernon sad jebe manje od oženjenog čoveka. Nije mogao ni da zamisli da je moguće izdržati toliko dugo bez seksa. Fejsbuk i Mitk su odlična oruđa za muvanje od kuće, ali osim ako ne privodiš u „Second Lifeu“, treba dobro razmisliti pre nego što izađeš da se vidiš s nekom devojkom. Naći krpice koje deluju vintidž, a ne kao da pripadaju matorom klošaru, snaći se da ne uđeš u kafić ili bioskop, kamoli negde na večeru... i ne odvesti je kući, kako ne bi videla prazne ormare, pust frižider i štokavi nered – veze nema sa simpatičnim haosom okorelog neženje. U njegovoj kući zaudara na predugo nošene čarape, vonj tipičan za matorog dečaka. Može da otvara prozore, stavlja parfem. Ovaj smrad označava njegovu teritoriju. Sve u svemu, muva devojkice na internetu i ispaljuje ih kad mu zakažu sastanak.

Vernon zna žene, dosta ih je upražnjavao. Ovaj grad je prepun budala spremnih da mu sprema stan i kleknu na sve četiri kako bi ga obasule dugim pušenjima, što bi trebalo da ga obodri. Ali prošla su vremena kad se zavaravao da sve to dolazi bez obaveza. Matora gaborka nije ništa manje dosadna i zahtevna od ribetine od dvadeset godina. Ono što je za žene karakteristično jeste da mogu mesecima da se foliraju pre nego što pokažu svoje pravo lice. Ne veruje devojkama koje on može da privuče.

Drugari su nešto drugo. Godine slušanja pločâ s njima, odlazaka na koncerte i razgovora o bendovima, te veze su svete. Druženje ne prestaje samo zato što se promenilo mesto na kom se viđamo. Ali ono što se promenilo jeste to što moramo da se čujemo da bismo zakazali sastanak, a ranije bi mu samo banuli na vrata kad su u kraju. Nije navikao da planira klope, filmske večeri ili piće uz džoint... Postepeno, a da nije ni primetio, mnogi prijatelji su se povukli u provinciju, bilo zbog toga što su imali ženu i decu i nisu više mogli

da žive u trideset kvadratnih metara, bilo zato što je Pariz bio suviše skup pa su se mudro vratili u rodni grad. Posle četrdesete, na sisi Pariza ostaju samo deca vlasnika nekret-nina, ostatak stanovništva nastavlja svoje putovanje negde drugde. Vernon je ostao. Možda je pogrešio.

Tek kasnije je postao svestan da se ekipa rasula, kad ga je samoća već živog zazidala. Zatim je došao crni niz.

Počelo je s Bertranom. Recidiv karcinoma. Rak se vratio kroz grlo. Već se jebeno namučio prvi put. Mislio je da se izvukao. Prijatelji su mu svakako proslavili izlečenje kao de-finitivnu pobeđu. Ali ovoga puta sve se tako brzo odigralo da ih je uhvatilo u raskoraku, shvatili su tek posle sahrane. Tokom tri meseca između objavljivanja dijagnoze i njegovog konačnog odlaska, bolest ga je progutala. Bertran je nosio crne košulje s dignutom kragnom. Nosio ih je tako od 1988. godine. Jedva ih je zakopčavao od stomaka naduvenog od piva. Sa četrdeset i nešto imao je dugu i sedu kosu, par tamnih rejbanki na nosu, predivne zmijske čizme i mangup-sku facu. Rošav, ali dobro očuvan, džukac jedan.

Bio je šok naviknuti se na njega u pidžami za matorce. Gubitak kose, to i nekako. Ali apsurdna pidžama Vernonu je drobila srce. Bertran nije mogao da jede, i ni najbolja trava na svetu ništa nije menjala. Izgubio je stas koji ga je karakterisao. Kostu su mu izgledale skaradno, previše izražene ispod žučkaste kože. Insistirao je na svom prstenju s mrtvačkim glavama iako mu je klizilo s prstiju. Gledao je kako umire, dan za danom, i bio je potpuno svestan.

Zatim je došao stalan bol, telo bez imalo snage i mrtvačko lice. Nastavili su da se šale oko morfinske infuzije, jer je za-jebancija bila njihov jedini oblik komunikacije. Ponekad bi Bertran govorio o smrti koja ga čeka. Pričao bi kako ga strah budi noću i rekao: „Najgore je što sam potpuno priseban, a

osećam da mi telo odlazi u kurac, a ja ne mogu ništa da uradim“. Vernon nije mogao da odgovori „ajde, biće bolje, drž’ se, matori“. Onda bi slušali *Crampse*, *Gun Club* i *MC5* ispijajući pivo, sve dok je Bertran mogao da ga podnese. Porodica mu je bila besna, ali realno – šta im je drugo ostajalo.

I vest o njegovoj smrti, jednog jutra, porukom na mobilnom. U tom trenutku, Vernon je, kao i ostali, samo pokušavao da ostane pribran na sahrani. Crne naočare. Svi su ih imali kod kuće, i lepo crno odelo. Strah ga je obuzeo tek kasnije. Strah, i nedostajanje. Refleksna želja da ga pozove, nesposobnost da izbriše poslednje glasovne poruke od nje, nesposobnost da poveruje da se to dogodilo. Posle određenog uzrasta, više se ne razdvajamo od mrtvih, ostajemo u njihovom vremenu, u njihovom društvu. Na godišnjicu smrti Džoa Stramera, Vernon je nastavio kao dok je Bertran bio tu: odslušao je sve od *Clasha*, ispijajući pivo. Taj bend ga nikad nije zanimao. Ali to je prijateljstvo: naučiš da se prilagodiš.

Tog dana u decembru 2002. godine stali su u red da kupe losos jer je Bertran slavio Božić s nekom Norvežankom, koju je želeo da zadivi svojom kulinarskom prefinjenošću. Ubedio je sebe da se dimljeni losos kupuje u toj prodavnici u petom arondismanu i nigde drugde. Posle duge vožnje metroom, čekali su na red. Red je zavijao duž trotoara, lagano četrdeset minuta čekanja. Vernon je otišao po pljuge i na radiju iz trafike čuo da je Stramer mrtav. Vratio se kod Bertrana. Ne, zajebavaš! Misliš da bih se zajebavao s tim? Bertran je prebledeo, ali ipak je kupio svoj losos i dve flaše votke. Spustili su se drugim arondismanom pričajući o *Lost in the Supermarket*, i setili se kad su zajedno gledali Stramerov solo nastup. Vernon je išao samo da bi mu pravio društvo, ali ga je, kad su stigli, uzdrmala neočekivana emocija, prislonio je

rame na rame svog prijatelja i oči su mu zasuzile. Nikad to nije pomenuo, ali na dan smrti Džoa Stramera sve mu je ispričao, a Bertran je rekao da, znam, video sam, ali nisam hteo time da te gušim. Stramer, jebote. Da li su otada doživeli išta bolje?

Tri meseca kasnije bio je red na Žan-Noa. Nit pijan, nit prekoračio brzinu. Auto-put, kamion, krivina i magla. Pri povratku s vikenda sa suprugom, hteo je da promeni radio-stanicu. Ona se izvukla sa slomljenim nosom. Rekonstruisani je bio mnogo bolji od prvobitnog. Žan-No nikada nije stigao da uživa u njemu.

Te nedelje, Vernon je bio kod neke devojke, zavaljen na dušek u preklapljenom nadvoje i naslonjenom na zid, prekrivenom indijskom tkaninom toliko izbušenom buksnama da bi moglo da se pomisli da je u pitanju motiv. Organizovali su veče *Osmog putnika*, ceo serijal, na video-projektoru. Mala je živela kod metro stanice Gonkur u potkrovlju. Nedaleko od nje nalazio se jedan od poslednjih DVD klubova. Već su odgledali *Bolje sutra* i *Pobesnelog Maksa*, *Kuma* i *Kinesku priču o duhovima*. Ta devojka je bila blago, gotivila je buksne i mange. Nije bila od onih što hoće stalno da izlaze. Njena jedina smor osobina bila je molim te, maco, idi u prodavnicu da mi kupiš slatkiše. Pet spratova, peške. Vernon nije bio u fazonu da bude poslušna maca. Samo što je donela čaše s kocom pune leda na ogromnom poslužavniku, film je bio pauziran, a Vernon se javio kad mu je zazvonio telefon, što je retko radio nedeljom. Ali Emili ga tako dugo nije pozvala, pretpostavio je da je važno. Samo što je čula vesti od Žan-Noove sestre. Vernona je iznenadilo što je ona preuzela na sebe da obavesti drugare. Žan-No je ipak imao ženu. Koja je trenutno u bolnici, u redu, ali baš da prepusti obaveštavanje

ljubavnici. Poznavao je Emili jako dobro, dugo se nisu videli, ali bio je loš trenutak za ćaskanje.

Vernon je insistirao da nastave da gledaju film. Pomislio je u sebi da mu to nije bitno. Iznenadilo ga je. Mislio je da je očvrstnuo. Ipak je viđao Žan-Noa svake nedelje a posle Bertranove smrti još više su se zbližili. Ručali su zajedno kod Turčina blizu Severne stanice, naručivali uvek isto jelo od dvanaest evra i zalivali ga ledenim pivom. Žan-No je prestao da puši, dokurčilo mu je. Da je znao da je bilo uzalud, siromah, navijao bi sat da ga budi noću kako bi popušio više cigareta. Žan-No se oženio smaračicom. Ima mnogo momaka koje stroga kontrola umiruje.

Tek ga je kasnije, u toku noći, stiglo. U trenutku kad se tone u san, ledena žaoka prošla je kroz njega. Morao je da se obuče i da izađe – da hoda po hladnoći, bude sâm, da vidi svetla koja prelaze preko tela kako se stapaju s kretanjem i oseti tlo pod nogama. Bio je živ. Borio se da dođe do daha.

Često je izlazio da šeta sam, noću. Stvorio je tu naviku krajem osamdesetih, kad su rokeri počeli da slušaju hip-hop. *Public Enemy* i *Beastie Boys* snimali su za istu kuću kao i *Slayer*, napravljena je spona. U prodavnici je počeo da se druži s nekim fanom *Funkadelica*, malim ćutljivim belcem, smaračem, kad sad razmisli, verovatno je bio na heroinu, ali tad nije kاپirao. Tip je tagovao, potpisivao se sa „Zona“ gde god je išao. Njihovo druženje nije dugo trajalo, Zoni je bilo dosta ulice, „metro, to je prava stvar“, hteo je da šara vozove, da radi garaže, a Vernon nije hteo da ga prati. Nije se zarazio – trudio se da se zainteresuje za herojske priče 93 MC ili MKC ekipa,⁴ za varvarski stil ili *throw up chamallow*⁵... Shvatao je da je tu

4 Ekipa crtača grafita u Parizu. (Prim. prev.)

5 Stil crtanja grafita, uglavnom po vozovima, na brzinu, zaobljenim oblicima. (Prim. prev.)

nešto kul, ali nedovoljno za njega. Hobi mu je bio da rizikuje da slomi vrat kako bi se popeo na krov neke zgrade i proveo dva sata u tišini erbraša, da pravi pauze pušeci pljuge, gledajući ljude koji prolaze, ispod, ljude koji nisu ni pomišljali da podignu pogled i otkriju njegovu siluetu tihog stražara.

Prve noći svog života bez Žan-Noa hodao je dok tabani nisu počeli da ga peku, zatim je nastavio. Razmišljao je o Žan-Noovoj deci, i nešto mu tu nije štimalo. Siročad bez oca. Reči nisu odgovarale onome što je znao o ta tri retardirana stvorenja koja su neprekidno zahtevala pažnju, kolače ili nove igre.

Žan-No se namerno ponašao kao kreten. Bio je arogantan. Uvek je slušao uvrnutu muziku, kad je bio tinejdžer, voleo je *Einstürzende Neubauten* i *Foetus*, kasnije je prešao na teške kretene, bio je fan *Rudimentary Peni* i bio fasciniran *Minor Threatom*,⁶ iako je pio kao smuk. Trebalo ga je gotiviti da bi se provodile večeri s njim, pogotovo pošto je bio namerno bezobrazan. U četrdesetoj, Žan-No je, želeći da se profenserise, počeo da posećuje operu. Oblačio se kao uparađeni „plejmobil“ i prosipao desničarska sranja, deset godina pre nego što je to postalo moderno. U to vreme, to je bilo toliko atipično da je bilo u tome nekog stila.

Vernon sad živi u svetu gde bi i Ijan Makej mogao da se navuče na krek, ali Žan-No više neće biti tu da bilo šta kaže.

Zatim je bio red na Pedra. Samo osam meseci kasnije. Srčani udar. Pedro se zvao Pjer, ali uzimao je toliko kokaina da su mu dali južnoamerički nadimak.

Vernon je čekao ispred dvorane Elize Monmartr, koja još nije bila izgorela i gde su svirali Libertinzi. Pokušavao je da zbari jednu teško dostižnu asistentkinju-pripravnicu, koja je

6 Njihova pesma „Straight Edge“ postala je kasnije osnova pokreta *Straight edge*, koji je promovisao život bez alkohola, droge ili promiskuitetnog seksa. (Prim. prev.)

radila na nekoj Ardisonovoj⁷ emisiji, pričala je samo o vodi-
telju, koga se pravila da prezire a zapravo ju je fascinirao.
Video je jednog drugara, izdaleka, ispred dvorane, i dozvao
ga je, zadovoljan što može da pokaže devojkicu s kojom je
bio, brinetu u pocepanim farmerkama i visokim tankim
štiklama, kakve je prestonica serijski proizvodila na počet-
ku milenijuma. A kad ga je prijatelj video da se približava,
zaplakao je. Govorio je Pedro, Pedro, Pedro, nesposoban da
objasni, i Vernona je obuzeo ogroman umor.

Pedro je sigurno strpao u nos tri kuće, dva ferarija, sve
svoje ljubavne priče, prijateljstva, bilo kakvu naznaku ka-
rijere, svoj izgled i sve svoje zube. Pritom nije bio neiskren,
pretvarajući se da nema problem, ne, bio je u fazonu da je
ponosan, veselo histeričan, da potpuno preuzima odgovor-
nost za svoju strast. Trljao ga je na zube, prosipao ga po sa-
kou, znao je svaku klonju u svim pariskim barovima, birao
ih je isključivo u skladu s praktičnošću toaleta. Dolazio je u
kuću i sejao ga svuda, odlazio dva dana kasnije a Vernon bi
ostao usran. Pedro je voleo Marvina Geja, Bohenona, Dajanu
Ros i *Temptations*. Vernon je voleo da ide kod njega, zvuk je
bio izuzetan, fotelje udobne i kupovao je viskije uz koje smo
maštali – naizmenično smo izigravali gangstere, privatne
detektive ili engleske dendije.

Vernon je uzeo u ruku sliku na kojoj su bili sva četvorica.
On i tri pokojnika. Stajali su oko njega, za njegov trideset peti
rođendan. Lepa fotografija, jedna od onih snimljenih analo-
gnim aparatom, koja se razvijala za prijatelje. Četiri momka
u magli ali mršavi, kosati, živih očiju i osmeha bez gorčine.
Podižu čaše, Vernon je bio depresivan te noći, dostići trideset
pet godina strašno ga je deprimiralo. Četiri lepotana, srećna

7 Tjeri Ardison, francuski voditelj i filmski i televizijski producent. (Prim. prev.)

što su idioti, potpuno nesvesni, a naročito nesvesni koliko im je dobro spram onoga što je život za njih spremao. Dobar deo noći slušali su Smokija Robinsona.

Posle Pedrove sahrane, Vernon je prestao da izlazi i da se javlja na telefon. Mislio je da je to faza, da će proći. Nije smatrao neumesnim što mu je potrebno da se povuče u sebe posle niza tako bliskih gubitaka.

U to vreme je stvarno ostao dekontiran, usled čega mu se sklonost ka osamljivanju pojačala. Večerati kod nekoga bez sredstava da plati flašu vina odvrćalo ga je od prihvatanja poziva. Nervirao bi se uveče kad neko hoće da se istali za gram. Nervirao bi se što se metro plaća. Nervirao bi se što nosi patike sa odlepljenim đonom. Nervirao bi se zbog sitnica na koje nikad nije obraćao pažnju, razmišljao o njima gotovo opsesivno.

Ostajao je kod kuće. Blagosloven bio taj period. Skidao je muziku, serije, filmove. Postepeno je prestao da sluša radio. Od njegovih dvadesetih, prvi jutarnji refleks mu je bio da ga upali. Ali sad ga je sve zabrinjavalo a nije ga interesovalo. Izgubio je naviku da sluša vesti. TV se rešio sam od sebe. Bilo je previše zanimacija na internetu. Još uvek bi na netu bacio pogled na udarne vesti. Ali uglavnom je visio po porno-sajtovima. Nije više hteo da sluša o krizi, islamu, klimatskim promenama, gasu iz škrljaca, orangutanima ili Romima koje više ne puštaju u autobuse.

Udobno je pod njegovim zvonom. Preživljava pod njim zadržavajući dah. Redukuje svaku radnju na minimum. Jede manje. Počeo je smanjivši večeru. Kineska supa s nudlama, dehidrirana. Više ne kupuje meso, proteini su za sportiste. Uglavnom jede pirinač. Doprema ga od Kineza u kesama od pet kila. Smanjuje cigarete – odlaže prvu, čeka drugu, premišlja se posle jutarnje kafe da li zaista želi treću. Čuva

opuške, da se ništa ne baci. Zna gde su ulazi u kancelarije oko njegove kuće, gde ljudi izlaze da sprže po jednu tokom dana, i ponekad prođe i uspori kako bi pokupio najduže pikavce. Oseća se kao zgasnula vatra, čiji bi se žar ponekad probudio pod naletom vetra, ali nikad dovoljno da bi raspalio drvce. Oganj koji zamire.

Ponekad ga uhvati nalet hiperaktivnosti. Odlazi na *LinkedIn* i sastavlja spiskove ljudi koji deluju kao da i dalje imaju posao i koje je znao, obećavajući sebi da će im se javiti. Zamišlja priču koju će ispričati, počelo bi pričom o devojkama. Njegov imidž ženskaroša ubacuje tipove u prigodno raspoloženje za prijateljska ćaskanja. Dakle, rekao bi ovako – nisam bio u Parizu, punio sam neku malu Mađaricu koja me je odvela u Budimpeštu, ili lepu Amerikanku koja je stalno putovala, nacionalnost je nebitna, dok god se stiče utisak da se dobro zabavio, a evo baš sam bio u kraju i tražim posao, bilo šta, da nemaš možda nešto za mene, kojim slučajem. Pravio bi se da je naleteo slučajno, opušten, kao da mu nije frka. Što se love tiče, ne može da priča priče, vidi se da nema prebijene pare. Nikad nije ni bio punišić. U njegovo vreme to je davalo na kredibilitetu. Bilo je to pre 2000-ih, sad svi na koncertima opušteno nose nove skupe gilje, firmirane, ozbiljan ručni sat, najnoviju kolekciju, uske farmerke koje stoje kao salivene i čiji kroj potvrđuje da su kupljene ove godine. Od Zadiga i Voltera, nemaština je izgubila poetsku auru – mada je decenijama potvrđivala umetnika, onog pravog, koji je izabrao da ne prodaje svoju dušu. A danas, smrt pobeđenima, čak i u rokenrolu.

Ali nikad nije okrenuo nijedan telefon da traži pomoć. Ne bi mogao da definiše šta ga sprečava da to uradi. Imao je vremena da o tome razmisli. Enigma ostaje. Pogledao je šta na internetu savetuju patološkim prokrastinatorima. Pisao je spiskove onog što je mogao da izgubi, onoga što je rizikovao,

pored liste onoga što je mogao da dobije. Ne menja ništa. Ne zove nikoga.

Aleksandar Blić je umro. Kad je Vernon video da se njegovo ime ponavlja na *Fejsbuku*, nije odmah skapirao. Pronađen je mrtav u hotelskoj sobi.

Ko će platiti zaostali hotelski račun? To je prvo što se Vernon zapitao. Imejlovi i SMS poruke koje mu je poslednjih nedelja slao ostali su bez odgovora. Njegovi pozivi u pomoć. Navikao je da Aleksu treba vremena da se javi. Vernon je računao na njega. Kao i svaki put kad bi situacija postala kritična. Aleksandar bi mu uvek pomogao.

Vernon sedi ispred svog kompjutera – osećanja koja su ili konfliktna, ili strana jedna drugima bore mu se u grudima, poput mačaka koje je u istu vreću bacila spretna i nemilosrdna ruka. Širi se po internetu kao kuga. Aleksandar već dugo pripada svima. Vernon je mislio da se već navikao. Kad bi Aleksandar objavio album ili započeo turneju, bilo je to nemoguće ignorisati. Nije bilo trenutka tokom dana da se negde ne pojavi, vrpoljeći se, pričajući neke gluposti svojim prelepim dubokim baršunastim džanki glasom. Aleksandra je strefio uspeh kao što nekog zvekne kamion: delovalo je da se nije izvukao bez povreda. Njegov problem nije bila umišljenost, pre nekakav nasilni očaj, koji je izmorio njemu bliske. Teško je gledati nekoga ko je sve dobio, a pritom još treba i da ga teši.

Još nema fotografija leša iz hotelske sobe. Biće. Aleks se udavio. U kadi. Kombinacija šampanjca i lekova, zaspao je. Ko zna šta je radio u kadi, sam, u hotelu, usred dana. Ko zna, uostalom, zašto je taj lik bio tako užasno nesrećan. Aleks će ostati napušten i u smrti. Hotel je previše osrednji za uživanje, a nedovoljno ruiniran da bi bio egzotičan. Često mu se događalo da na nekoliko dana uzme sobu u gradu, bilo bi

dovoljno da pomisli da je video fotografa ispred kuće da bi otišao da spava negde drugde. Aleks je voleo da živi u hotelu. Imao je četrdeset šest godina. Ko čeka da dođe na prag krize srednjih godina da overi? Majkl Džekson, Vitni Hjuston... možda je to neka crnačka fora.

Blič je voleo da viđa stare prijatelje. Dolazilo mu je kao što nekom dođe da piša, ali dolazilo bi mu redovno. Ne bi bilo glasa o njemu godinu ili dve, a onda bi počeo da zove kao ludak, ili bi bombardovao imejlovima, umeo je čak da bane kod nekog neočekivano. S njim nije moglo da se popije piće u kafani. Svaki razgovor bi posle pet minuta prekinuo neki fan, a fan može da bude agresivan. Ili potpuno lud. Opšte pravilo jeste da je fan koji upada u razgovor naporan. Kad je Aleksandra obuzimala želja da vidi Vernona, okrenuo bi ga i pozvao se kod njega. Pili su pivo i pretvarali se da je sve kao pre. Eto šale. Aleksandar je zarađivao od jedne pesme ono što je lik poput Vernona inkasirao za više od dvadeset godina u prodavnici. Kako bi taj sitan detalj mogao da promeni njihov odnos?

Aleks je stekao mnoge prijatelje u svom VIP okruženju. Ali bio je ubeđen da je njegov „pravi život“ stao kad je postao uspešan. Vernon je često pokušavao da mu dokaže da je to plod mašte: oko tridesete, stvari počinju da gube sjaj, bilo da si golja ili megazvezda, isto je za sve. Razlika je u tome što za one koji ne uspeju ne postoji kompenzacija. Nije prolazak mladosti razlog što idemo na put oko sveta prvom klasom, što jebemo najlepše devojke, što se družimo s kul dilerima ili što počinjemo da ulažemo u *harli dejvidsone*. Ali Aleks nije hteo da sluša. I zaista je delovalo da se oseća toliko loše da je bilo teško ubediti ga da ima sreće.

Prvi put kad je ušao u prodavnicu, Aleksandar je i dalje bio klinja. Zbog svojih krupnih očiju, uokvirenih dugim i zakrivljenim trepavicama, delovao je detinjasto. Došao je s pivom

u ruci, seo na stolicu i tražio da presluša neke ploče. Vernon je za Aleksa ostao onaj preko koga je došla magija: onaj koji mu je prvi put pustio dupli živi disk *Stiff Little Fingersa*, *Red-skinse*, prvi album *Bad Brainsa*, „Peel Session“ od *Sham 69* ili „Fight or Die“ od *Code of Honor*. Aleks je i dalje bio maloletan, imao je debele obraščiće i još se nije kurčio. Njegov osmeh je dosta doprineo njegovom naglom usponu – osmeh koji je imao isti efekat kao gledanje mačića na Jutjubu. Treba biti psihopata pa ništa ne osetiti. Drndao je đitru i skičao, kao i svi, od jednog do drugog benda. Kao što često biva, slava je ovenčala onog za koga to niko nije očekivao. Na sceni je u to vreme bilo heroja, ljudi na koje bi se svi kladili. I koji su svi, više ili manje, nestali bez traga. Aleksova strast za drogama ispoljila se kasno, i srušila je sve na svom putu. Međutim, taj momak je oduvek samo dublje zarivao nekakav nevidljivi bodež koji mu je bio zaboden u grudi. Iako je vrištao od sme-ha na najmanji povod, nešto je bilo sjebano, u pogledu, neka praznina koju ništa neće sprečiti da se produbi.

Jedno čisto pragmatično pitanje muči Vernona: ko će plati-ti hotelski račun? Počelo je ubrzo posle Žan-Noove smr-ti. Sreli su se slučajno, kod stanice Bonsaržan. Aleksandar mu se bacio u zagrljaj. Dugo se nisu videli, još od Trikijevog koncerta u „Elize Monmartru“. Kad je prošlo prvih nekoliko nelagodnih minuta, obojenih nesnosnošću predstave koju je trebalo odigrati, one o dva stara ortaka koji imaju jedan dru-gom toliko toga da kažu, kao da su Vernonove priče o prodaji na *Ibeju* bile jednako interesantne kao priče o noćima razva-ljivanja na jahti sa Igijem Popom, druženje sa Aleksandrom bi na kraju uvek ispalo prilično kul.

Aleks je tog dana bio potpuno razvaljen. Bio je pogubljen o veseo i govor mu je bio ubrzan, nalik liku koji nije neko vre-me išao kući, a trebalo bi da razmisli o tome. Sneg je prekrrio

trotoare i morao je da ga pridržava za lakat da se ne bi prosuo. Raspoložen za akciju, kao i obično, insistirao je da Vernon ode s njim do njegovog dilera, koji je živio u blizini. Neki poslušan lik, s facom odlikaša, koji je komponovao muziku u „GarageBandu“. Pušio je holandsku travu tako jaku da je odmah izazivala glavobolju. Želeo je po svaku cenu da im pusti svoje „najnovije zvuke“. Pretrpeli su niz setova na sintisajzeru nakalemljenih na bitove koji su bili u najmanju ruku slabi. Aleks je već bio odvaljen, slušao je njegova sranja sa ogromnim interesovanjem, objašnjavajući dileru kako je upravo radio na hercima, zvučnim talasima u sekundi, i kako bi, kad bismo ih poređali na određeni način, mogli da izmenimo svest. On je bio isključen iz ove priče o sinhronizaciji moždanih talasa, a diler je ostao bez daha. Istina je bila svima poznata – Aleks godinama nije bio u stanju ništa da napiše. Prešao je na „alfa talase“ pošto nije bio u stanju da veže tri akorda ili napiše refren koji ima smisla.

Bio je mrak kad su se ponovo našli na trotoaru. Bilo je malo automobila i ulice su delovale čudno, tako bele i tihe. Vernon se sprdao na račun izgleda glumice obučene skroz u crno, koja se prostirala preko bilborda, vrckajući dupetom na motoru. Rekao je nešto vulgarno poput „ova je tako jedna da bih pre jebao plastičnu lutku“, i Aleksandar se nasmejao na silu. Po svemu sudeći, poznavao ju je. Vernon se pitao da li ju je navatao. Aleksa su devojke volele, nije morao da prodaje ploče da bi do njih došao. Mnogi njegovi prijatelji bili su „vipovci“, ljudi čija imena i face znamo a da ih nikad nismo upoznali. Pamtio je njihove brojeve u svom mobilnom podšiframa, u slučaju da mu ga neko ukrade ili ga izgubi. Ideja da njegov imenik padne u nečije ruke bacala ga je u paranoju. Često bi, kad mu telefon zazvoni, gledao u ekran zbunjeno, nesposoban da se seti kojoj osobi odgovara ime koje je

video. Na primer, „SB“ bi ga bacio u razmišljanje: da li se radi o Sandrin Boner, Stomiju Bagziju, Samuelu Benšetriju, ili o još složenijoj šifri, na primer Smrdljiva Bludnica ili Strašni Buljaš? Ne može da se seti dok ne preslušá poruku i ne sine mu: „SB“ za „kupatiło“,⁸ jer je tu satima razgovarao sa Žilijem Doreom. U trenutku mora da je delovalo genijalno. Kao i mnoge nejasne stvari koje se rade posle tri sata ujutru.

Vernon je pitao „sećaš se Žan-Noa?“. Naravno da se seća. Svirali su zajedno neko vreme, u *Naci kurvama* početkom devedesetih. Nisu se videli više od deset godina. Žan-No je mrzeo Aleksa, i sve što je on predstavljao – kantautorstvo, hipsterski aktivizam, a pre svega enormni uspeh, koji nije mogao sebi da pripiše, terali su Žan-Noa na povraćanje. Delovali su istovremeno, radili u istoj branši – jedan je odleteo pod oblake, a drugi je prikovan za zemlju. Poređenje je bilo nepodnošljivo – ocrnjivanje Aleksa bilo je aktivnost na koju je Žan-No trošio mnogo vremena. „Znaš li da je umro?“, i Aleks je prebledeo, zaprepašćen. Vernon se osetio neprijatno suočen s toliko iskrenih emocija, ali nije imao srca da doda „ne pravi tu facu, bukvalno nije mogao da te podnese“. Aleks je insistirao da ga odbaci taksijem, a zatim da svrati do nje-ga. Ubrzo su bili na istoj talasnoj dužini – dva izbezumljena hrčka koji trče kako bi okretali isti točak. Ušuškan u sofi, Aleks se osećao kao u utrobi. Voleo je skućen prostor stana, kod Vernona bi se sklopčao i osetio se zaštićenim. Slušali su *Dogse*, što se nije desilo, ni jednom ni drugom, već dvadeset godina. Aleks je ostao tri dana. Bio je opsednut onim što je zvao svojim „istraživanjem“ binauralnih ritmova i naterao ga da sluša nekoliko vrsta talasa koji bi trebalo da imaju dubok uticaj na nesvesno, ali koji, kako činjenice dokazuju,

8 Fr.: *salle de bains*. (Prim. prev.)

uspevaju samo da izazovu migrenu. Aleks je stigao s pet grama kod sebe. Uradili su ih bez žurbe, iskusno. Vernon je često ključao – koka ga je opuštala i pomagala mu da spava – a Aleksu je palo na pamet da uradi autointervju, kod njega, sedeći na sofa. Imao je staru kameru sa sobom, poređao je tri male video-trake od sat vremena pored TV-a, a kad je Vernon došao sebi, napravio mu je potpuno neverovatnu scenu – „to je moj testament, matori, kapiraš? Ostavljam ga tebi. Toliko ti verujem“. Nije više bio pri sebi. Zatim se vratio na svoje priče o delta i gama talasima, kreativnom procesu i ideji stvaranja muzike koja bi bila poput droge, koja bi modifikovala neuronsku mrežu. Vernon je bio očajan, Aleks je puštao neke odvratne zvuke i terao ga da ih sluša na slušalicama.

Vernon je sišao da kupi kocu, cigarete, čips i viski, karticom svog prijatelja pevača. „Ali ovde stvarno nema ničega za jelo, od čega ti sad tačno živiš? Hoćeš da ti ostavim malo love?“ Vernon je kasnio dve kirije, ogorčeno se borio da ne nakrca tri neplaćene, urbana legenda da do tri meseca ne postoji rizik od prinudnog iseljenja. Tako je počelo. Aleksandar je prebacio sumu za tri kirije na njegov račun – kunem ti se, zadovoljstvo je samo moje. I Aleks je insistirao, kad je kretao: „Zovi me ako ti treba lova, imam, znaš i sam... Uradićeš to, obećavaš?“

I Vernon je to i uradio. Prvo je mislio da se drugačije snađe, ali kad je četvrti mesec zaredom kasnio, to je uradio. Aleks mu je pomogao. Istog trenutka. I nekoliko meseci kasnije, Vernon ga je ponovo pozvao. Bilo mu je neprijatno, ali bilo je takođe i kao povratak u detinjstvo. Kad su njegovi roditelji još uvek bili na ovom svetu i dok je mogao da računa na njih, *in extremis*, da ga izvuku iz škripca. Nešto je podsećalo na zaštićenu mladost u tom sistemu prijateljskog vađenja